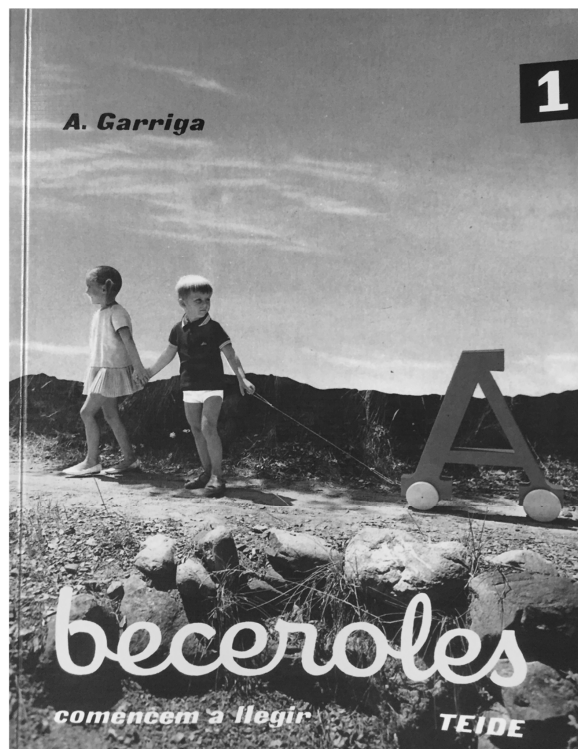

Les beceroles pedagògiques de l'ensenyament en català

Enric Prats

Àngels Garriga. *Beceroles*. Barcelona, Teide, 1965 (reedició facsímil de 2015, amb presentació d'Artur Mas, president de la Generalitat de Catalunya).

Quan obrim *Beceroles*, d'Àngels Garriga, en la seva edició facsímil de 2015 llançada per commemorar el 50è. aniversari de la publicació original, el primer que sobta és la constatació de trobar-nos amb un món que mai més no tornarà. Un llibre senzill per iniciar nens i nenes en les primeres lletres serveix per dibuixar un retrat sociològic i, per suposat, pedagògic de la dècada del seixanta.

Editorial Teide ha tingut una molt bona iniciativa amb aquesta edició que obliga a rememorar un moment de la història de l'educació d'aquest país. Ens estalviem les coincidències amb un altre

fet pedagògic, també de 1965, com va ser la publicació de dos textos de Lorenzo Milani, publicats per l'Associació de Mestres Rosa Sensat, i ressenyats en aquesta mateixa revista pel professor Conrad Vilanou (vegeu *Temps d'Educació*, 48; <http://www.publicacions.ub.edu/revistes/tempsDEducacio48>).

No descartaríem, a partir de les evidències històriques, que les coincidències d'aquestes publicacions van més enllà de compartir mig segle d'existència. La dècada dels seixanta, un moment políticament perillós i socialment excitant, precursor de canvis profunds, que encara ara paguem. També un moment d'una certa eferescència pedagògica, com ara, a tenor de les iniciatives que apareixen a dojo en el nostre panorama educatiu, quan es creaven escoles per burlar les restriccions del «règim», que era com la gent de l'època anomenava l'autoritat vigent, amb consignes clares: catalanitat, modernitat, laïcitat i raó científica.

Emergien propostes que, tot i que evidentment volien transcendir el model autoritari dominant, pretenien anar més enllà i posar en marxa noves pedagogies, més modernes, més adaptades al moment i més properes als interessos i al món dels nens i nenes. També era la intenció del llibre d'Àngels Garriga.

Retirada per malaltia a Seifores, on la seva filla, la també pedagoga Marta Mata

obriria un centre d'estudis amb el nom de la mare, Àngels Garriga va bolcar a *Bece-roles* els aprenentatges que havia anat recollint sobre la lectura, especialment els aspectes visuals i manipulatius que tren-caven amb les pedagogies avorrides i dolentes, més que carques, del moment, segons expressió del professor Jaume Trilla.

Amb tot, és curiós destacar com Àngels Garriga deixa clara la seva proposta pedagògica amb la primera lliçó: «L'escola». Hi veiem una aula amb els nens i les nenes asseguts en taules individuals disposades en rotllana, treballant cadascun en activitats diferents, com una mena d'anticipació de l'ensenyament personalitzat, i un finestral que obre un paisatge idíl·lic, amb rierol en primer pla i església amb quatre cases al fons emmarcats per uns turons suaus coberts d'un verd relaxant. Això sí, uniformats amb la bata corresponent. Sobta, o potser no tant, l'actualitat dels elements que Garriga fa llegir als nens i nenes: cadira, pissarra, taula, cartera, etc. I és que, només potser, les coses no han canviat tant en cinc dècades.

El llibre segueix, com a bon manual, una progressió exquisida: del lletra a lletra a textos plenament elaborats per a lectors avesats, passant per exercicis de composició sil·làbica: el «mi mamá me mima» és substituït pel «mou la mà, mamà», potser menys egòlatra i més inclinat al deixar fer, a marxar, a dir adéu amb la mà. El llibre intercala activitats que obliguen a manipular, que es deixen retallar i enganxar a les parets, com sembla insinuar el nen de la primera il·lustració. I per als pedagogs més sofisticats, no té pèrdua la «lliçó» dedicada a les joguines, amb un expositor del més granat de l'època: nina, avió, tren, patinet, osset i pilotes. Una defensa subtil però contundent per superar les diferències de gènere també en les joguines.

En moments de revifalla, només resta celebrar l'encert de Teide per la decisió de tornar a publicar un text que va ajudar a iniciar un nou camí en la pedagogia d'aquest país.